

Demokratiid sigraði í Italia

Oddagrein

Leingi lívið Italia munnu tað vera mong í Vesturheiminum, sum siga, nú óttifýri, at fažistar-nir skuldu taka ræði í landinum, varð gjørdur til einkis. Valúrslitið í Italia í gjár er einki minni enn ein sensatið, ein kollvelting. Tá hugsað verður um, at høgrapolitikarin Berlusconi eigur flestu av ítalsku sjónvarpsrásunum og harvið hevur kunnað manipulerað veljararnar, var tað einki minni enn eitt bragd, nú tað frættist, at centrum-vinstra samgongan undir heitinum "Olivin-træið" vann valið.

TALAN er um eina søguliga hending, tí hetta er fyrstu ferð síðani kríggið, at vinstraflakkar stjórna Italia. Ikki færri enn 8 flokkar eru við í hesi samgongu, og tað áhugaverda er, at hon fevnir um fyra ymsar bólkar frá nýkommunist-um og sosialistum til kristiligar demokratir og eina røð av sentrumsflokkum. Leiðarin av samgonguni, tann vælumtókta Romano Prodi er royndur búskaparfrøðingur, hann hevur útbúgving frá London School of Economics og hevur verið stjóri í fleiri stórum vinnulivsfyrirtøkum. Valúrslitið hevði eisini við sær, at at virði á ítalska gjaldoyranum liranum fór upp og hetta er ikki so lítið týðningarmikið fyri eina nýggja stjórn, ið skal til at rudda upp í øllum húrivasanum, sum liggur eftir mongu høgra-stjórnmálar í Italia eftir seinna heimskríggi.

FYRI vanliga borgaran í Italia man júst hetta valúrslitið kennast sum ein týðandi forloysari, nú flestu italiufólk høvdu mist trúna uppá demokrati og fólkaraði, tá hugsað verður um gjøgnumsúrkaðu korrúptionina. Og tað, sum mong stúrdi enn meira fyri, var, at júst í hesum politiska apatiinum skuldi byggjast upp ein hetjudyran av einstøkum sera høggravendum og eisini fasistiskum politikarunum.

MEN eisini fyri umheimin hevur valúrslitið í Italia stóran týðning. Búskaparlaga er Italia ein av tungvektarunum. M.a. hoyrir landið til G7 bólkinn. Vit kunnu tað ámynda okkum, hvussu lægið og øvugt bara hevði verið fyri tey demokratisku londini í EU, um eitt av limalondunum bráðdliga fekk eina høgra/ fasistiska stjórn. Tað hevði heilt givið skapt stóran politiskan trupulleikar. Fyri okkum her heima er tað væl eisini av týðningi, at eitt av teimum londum, sum vit hava handil við og sum hevur ein stóran markna, ikki verður stýrt av fasistiskum politikarum. Tá hugsað verður um, hvussu mafian og korrúptionin annars hava forpestað Italia vildi tað verið ein ólukkulig byrjan nú at fingið eina høgra/fasistiska stjórn. Ístaðin fær Italia eina stjórn, sum í hvussu er enn tykist at vilja tæna fólkinum og demokrat-iinum. At vinnulivið eisini hevur álit á henni hevur ikki minst týðning og tað lovar gott. Vónandi fara vit at siggja høggraskið hent eisini í øðrum londum í Europa í næstum. Her hugsa vit ikki minst um Bretland.

Sosialurin

Sjónarmið

SvF er ein neyðug útreiðsla

Nógv orðaskifti hevur verið seinastu tíðina, nú lógirnar um fjølmiðlar-nar báðar, Sjónvarp Føroya og Útvarp Føroya koma fyri í tinginum. Eg skal gera nakrar viðmerkingar til sjónvarps-málið.

Og nógv kann sigast um sjónvarp sum fjølmiðil, bæði gott og ringt, men tað er óðamannat at halda, at føroyingar kunnu vera eitt dygdgott sjónvarp fyrirtaun. Í númótans samfelagnum er sjónvarpið sterkasti fjølmiðil, um vit vilja tað ella ei. Hetta hava politikarar í demokratiskum samfelagnum vanliga eina greiða mentanar-politiska støðu til.

Danska loysnin

So tykist ikki at vera í Føroyum, og tað er ógvuliga margháttligt. Hesi seinastu árinu eru komnar alsamt fleiri sjónvarpsrásir um fylgisvein og flestu teirra er handilsligar, kommer-ciellar.

Rásirnar hjá eitt nú Murdoch, Berlusconi, Maxwell og Bertelsmann hava bert eittans endamál, og tað er at vinna sær pening. Tær royna at røkka so nóg-vum hyggjarum sum gjørligt, í so nóg-vum londum sum gjørligt - ofta í senn. Her er av álvara talan um sjónvarp við lægsta felagsnev-nara.

Nógvu tilboðini hóttu public service stjórnir í Norðurlondum. Tað er m.a. hesin veruleikin, sum liggur aftan fyri fleiriflokkasemjuni í Fólkatagningum herfyri um ein nýggjan danskan fjølmiðilapolitikk. Fyri at standa ímóti avbjóðing-ini og stóra árinum frá handilsligu fylgisveina-rásunum var neyðugt at

Ivan Niclasen

brynja tær báðar dansku public service rásirnar, DR og TV2, fyri at menna og styrkja um danskt sjónvarp og danska framleiðslu og danska mentan.

Nýggja fylgisveinarás-in hjá DR, DR2, byrjar at senda 31. august í ár, og júst í hesum døgum verða útið hálvhuðrað fólk sett í starv. Eisini TV2 arbeidir við ætlan-um um eina rás afturat.

Sjónvarp í Føroyum

Hvussu so við tí fø-
oyska? Knappliga 70 prosent av føroyingun-um siggja eisini annað sjónvarp enn tað fø-
oyska - talið fer óivað at vaksa, og tilboðini, tær útlendsku rásirnar, gerast alsamt fleiri í tali.

Umframt at hava framleitt føroyskt tilfar hevur SvF lagt dent á eisini at vera ein gluggi út í heim. Nú europeiski sjónvarpsheimurin er í so stórum broytingum, eiga politikararnir eisini at vera varugir við, at SvF er ein gluggi inn í føroyska samfelagið. Føroysk evni verða viðgjørd og sett á dagskrána.

SvF er dagliga við føroysku sendingunum við til at skapa eina

heild í føroyska sam-leikanum, identitetinum. Tað er freimsta uppgávan hjá einumhvørjum sjón-varpi, sum hevur natio-nalar skyldur.

Og henda uppgávan kann og má ikki undir-metast. Ofta verður havt at SvF, tí fleiri føroyskar sendingar av hesum ella verða gjørdar. Men ofta gloyma fólk, at orkan er lítil - SvF hevur ring figgarlig kor. Her er talan um public service eftir figgarligum føri-muni.

Skerda figgarætlanin

Figgarætlanin hjá SvF er minkað úr knappliga 20 milliónum krónum í 1992 niður í stúvliga 16 milliónir í ár. Her er ein mótsøgn millum mink-andi inntøkur og pro-grampolitiskar skyldur. Tað er neyðugt við fleiri inntøkum fyri at føra líkinda programmpoli-tikk.

SvF er einasta rásin, einasta framleiðslueind, sum kann gera føroyskt sjónvarp. At gera lokal-TV í Danmark kostar uml. 25.000 krónum um tíman. Tá fáa starvs-fólkini onga løn, og tekniska útgørdin er so sum so. Framleiðslan erh areftir, og lokal-TV stendur seg ikki í kapp-ingini við stóru stóðir-nar. Stóðirnar í TV 2 skipanini, eitt nú TV 2/ Bornholm, gera sjón-varp fyri 120.000 um tíman. Tað er kostnað-urin. SvF hinvegin, ger sjónvarpið fyri 25.000 kr. um tíman.

Tað er biligt, men tað kann eisini gerast so biligt, at tað verður mentanarpolitiskt ófor-svarligt. Ein og hvør, sum hevur bert eitt sind-ur av innliti í sjónvarps-arbeiði, veit, at SvF er

spent sera hart fyri figgarliga.

Vandamálið

Og hetta er eitt álvars-mál, tí við alsamt fleiri fylgisveinum, er nevni-liga ein veruligur vandi fyri, at føroyska ment-anin verður uppattur meira marginaliserað. Føroysk mentan verður í enn størri mun ein útjað-aramentan. Nú kann onkur siga, at vit hava bókur, bløð, útvarp, rit-høvundar osfr. Hetta er rætt, men tað er ikki nóg mikið! Vit kunnu ikki vera hetta fyri úttan, men vit kunnu heldur ikki vera eitt sjónvarp fyri úttan.

Føroyingar hyggja jú framvegis 2-3 tímar eftir sjónvarpi hvønn dag - skulu føroyingar ikki hava høvi eisini at velja tað, sum er før-oyskt?

Hesum mentanarpo-litiska/tjóðskaparlaga sjónarmiði arbeiða poli-tikarar eftir aðrastaðni - hvussu er í Føroyum?

Ein kann hava varhug-an av, at tað millum politikarar er ein mót-vilji móti einkarrættin-um hjá sjónvarpinum at senda. Og rætt er tað, at einkarrættur ikki er av tí góða. Men havandi í áðurnevndu tøl í huga er SvF einasta tryggin fyri einum føroyskum sjón-varpi, sum kann standa seg í alsamt harðari kapping við fylgisveina-sjónvarp.

Ongin kann í dag siga politikarar ringar fyri at hugsa í krónum og oyr-um. Men hetta málið hevur viðfendvan týð-ning, og vónandi víðgera mentanarnevndin og løgtingið málið í álvara.

Ivan Niclasen,
TV 2/BORNHOLM

HOYGGJ

Sera gott íslenskt hoyggj til sølu.

Tlf. 12222

Epileptikarafelag Føroya

Postadr.: MBF-húsið, Íslandsveg 10 C. Felagið hevur ikki fasta skrivstovu, men samband við felagið fæst á tlf. 13978 (Randfrið), ella tlf. 12048 (Lars).

Bingotølini í dag:

14 34